

VIIPURIN SUOMALAISEN
KIRJALLISUUSSEURAN
toimitteita

4

Helsinki 1980

ISBN 951-95402-4-5 (osa 4)

Helsingin Paino Oy

Uno Ullberg

Viipurin Pyöreätorni

Sadunkertojat eivät enää — ikävä kyllä — harjoita ammattiaan, sillä minä oivallisen aiheen antaisikaan Viipurin Pyöreätorni niille, jotka haluaisivat kuvailla tuon vanhan muuritornin historiaa.

Pitkän autiuden jälkeen sen kahden sylen paksuisten muurien sisällä on ihmisvilskettä, mutta erilaista kuin entisaikaan. Keihäsniekkojen palkkasoturien ja rautapaitaisten, haarniskoitujen sotapäälliköiden sijalla käy siellä neitoja ja nuorukaisia, rouvia ja herroja. Ampuma-aukoista ja ahtaista ikkunoista, joista tykit ennen syytivät ”tulita ja tulikiveä” vihollisen niskaan, näkyy nyt iloisia nuoria kasvoja. Ruudinsavun ja tulipalojen mustaamia seiniä kiertävät nyt kahvin tuoksut, ja pyssyjen sekä tuliluikkujen paukahdusten sijasta kuuluvat sisältä iloiset naurahdukset, kun yleisö modernin musiikin soidessa tanssii tornin suuressa salissa. Ehkä juuri samalla ulkoseinällä, jossa varoitukseksi riippui mestatun vihollisen pää, on nyt taottu viininlehtien ympäröimä kyltti kertoen, että Viipurin muinaisesta vahvasta etuvarustuksesta on tullut huvittelupaikka.

Onkohan tämä tornin alennustilaa? Tuskin, sillä Pyöreällätorinilla ei viimeisten vuosisatojen aikana ole ollut historiallista eikä rakennustaiteellista arvoa. Tosin torni on kuulunut niihin Viipurin rakennuksiin, jotka ovat antaneet leiman kaupungin ulkoasuun ja kertovat sen iästä sekä urheista muistoista, mutta tätä arvoahan torni ei ole menettänyt korjauksen jälkeenkään. Päinvastoin uusi elämä on alkanut sykkiä tornissa: se on saanut tehtävän, joka sopii uuden ajan kuvaan. Tornin vanhat muurit ovat entisellään, mutta sisältä se on muuttunut: uutta viiniä on kaadettu vanhoihin leileihin.

Onko ajatus käyttää Viipurin Pyöreätornia viihdetarkoitukseen vain yksityisen ansiokkaan uudistajan taholta lähtöisin? Tuskinpa, sillä tuon kauniin aloitteen takaa ehkä häämöttää ajan hengen vaatimaa tunnetta ja romantiikkaa.

Tornin historiikka

Vuonna 1542 määräsi Ruotsin kuningas Kustaa Vaasa, että jokaisen talonpojan oli maksettava verona ”runstykki Viipurin kaupungin puolustamista varten”. Kaupunki oli jo 1400-luvulla vahvasti linnoitettu ja sitä pidettiin Pohjolan vahvimpana linnoituksena. Kaupungin linnoittajan Erik Akselinpojan komeat kaupunginmuurit kymmenine torneineen ja portteineen kiersivät niemekkeelle rakennettua kaupunkia, ja näiden ulkopuolella salmen takana saarella kohosi itse linna torneineen, joista korkein ja komein

oli mahtava Pyhän Olavin torni. Kaupunginmuurin idänpuoleisessa osassa oli kaksi tornien suojelemaa pääporttia: Karjaportti ja Munkkiportti, jotka johtivat itään Karjalan kannakselle. Kustaa Vaasan toimenpiteet tarkoittivat paitsi kaupunginmuurin vanhojen osien kunnostamista ja vahvistamista myös näiden pääporttien suojaamista, jota varten niiden eteen oli rakennettava kaksi vahvaa silloisen ns. italialaisen linnoitustaidon mukaista pyöreää ampumatornia. Vain toinen näistä, Karjaportin edessä oleva Pyöreätorni rakennettiin ja sekin pienemmässä mittakaavassa.

Karjaporttipyöriäksi, Karjaporttitorniksi tai myöhemmin Pyöreäksitorniksi nimettyä linnaketta alettiin rakentaa v. 1547, kolmantena sunnuntaina kolminaisuuden päivän jälkeen. Töitä johti rakennusmestari Hans von Bergen ja käytettiin tornin rakentamiseen keskimäärin 2200 työpäivää vuosittain. Kolmantenatoista sunnuntaina kolminaisuuden jälkeen (elokuun 31. päivänä) v. 1550 oli torni valmis. Sen sisällekäyntioven yläpuolelle upotettiin kivitaulu kaiverrettuine vuosilukuineen (1542) muistuttamaan kuninkaan rakennusmääräyksen julkistamista. Holvikäytävä, kahden suojamuurin välinen katu, yhdisti Karjaportin ja Pyöreäntornin. Tämän käytävän vasemmalla puolella oli portti, josta päästiin nostosillalle, vesihaudan ylitse kaupungista itään johtavalle kulkureitille. Myös oikealla puolella oli portti, josta päästiin myöhemmin rakennettuun Sarvilinnoitukseen. Tällä tavoin varustettuna ja tornin ampuma-aukot tykeillä varustettuina kaupungin ei ainkaan siltä suunnalta tarvinnut pelätä vihollisen hyökkäyksiä.

Tulikokeensa torni kesti jo v. 1556 sodassa venäläisiä vastaan. Silloin kuningas itse kävi kaupungissa, ja kerrotaan, että eräs ensimmäisistä tornista ammutuista laukauksista surmasi venäläisen tykistön komentajan. Sen jälkeen kun kuninkaat Erik XIV ja Juhana III olivat rakennuttaneet vahvan Sarvilinnoituksen, joka yhdisti Pyöreäntornin ja Munkkitornin ja jonka kulmissa olivat vahvat Äyräpään ja Panssarlahden bastionit, väheni Pyöreäntornin merkitys kaupungin uloimpana etuvarustuksena. Synkkä muisto liittyy torniin kuningas Sigismundin ja Kaarle-herttuan välisen sodan ajoilta, vuodelta 1599. Silloin herttuan joukot piirittivät tornia, ja vallattuaan sen herttua antoi Munkkilähteen luona Äyräpään bastionin ulkopuolella mestauttaa eräitä Sigismundille uskollisia vangiksi joutuneita linnanherroja ja sotapäälliköitä, joiden päät muille kapinoitsijoille varoitukseksi ripustettiin rautatankoihin pujoteltuina Karjaportin yläpuolelle. Kuningas Kustaa II Adolf kävi Viipurissa Venäjän sodan aikoihin v. 1614 ja 1616, jolloin viimeksi mainittuna vuotena — perinteen mukaan — Karjaportti päällystettiin 63:lla rautalevyillä.

Suuret kaupunkia hävittäneet tulipalot v. 1628 ja 1652 eivät säästäneet torniakaan. 1600-luvun alkupuoliskolla säilytettiin tornissa kaupungin tykkejä ja saman vuosisadan loppupuolella käytettiin tornia ajoittain vankilana. Näistä ajoista tai mahdollisesti 1700-luvulta alkaen on tornia kansan kes-

kuudessa nimitetty Pässinlinnaksi, kuten sitä nimitettiin vielä itsenäisyyden aikana. Nimitys johtunee siitä, että kaupunkilaiset monista kielloista huolimatta antoivat karjansa käydä laitumella osaksi pahoin ränsistyneillä linnanmuureilla. Vartiomiehet ovat arvatenkin silloin teljenneet elukat torniin.

1700-luvulta alkaen eivät tarjona olevat asiakirjat kerro mitään erikoista tornin vaiheista, mutta varmaan sekin vaurioitui kaupungin pommituksessa ja valloituksessa v. 1710. Tornin monista lisänimistä, joita on käytetty, on tunnetuin ollut Paksu-Katariina. Tästä nimityksestä päätellen tuntuu uskottavalta, että Katariina II:n aikaisen vilkkaan rakennuskauden kuluessa tornikin on restauroitu ja että se silloin mahdollisesti oli saanut viimeisen ulkomuotonsa. Tulipalo, joka v. 1817 tuhosi tornin naapuristossa olleita kortteleita, ei arvattavasti säästänyt torniakaan. Ainakin eräs vuodelta 1819 peräisin oleva piirustus kertoo tornin edellisvuotena saaneen uudet palkistot ja katon.

Vuonna 1860 annettiin torni ”kaikkein korkeimmasta käskystä” kaupungin viranomaisten huostaan, että nämä maksutta purkauttaisivat sen maan tasalle. Samaan aikaan oli kaupungin purettava joukko muitakin linnakkeita ja valleja Sarvilinnoituksen alueella, ja seuraavina vuosina hävisi moni muistoista rikas muuri antamaan tilaa uusille kaduille, aukioille ja puistoille (mm. Torkkelinkadulle ja -puistolle). Kauppatori ja keskuspuistot sommiteltiin, mutta onneksi säästyivät Pyöreätorni, ehkä siitä syystä ettei tornia lu-

Pyöreätorni ja sen seinän juuressa kahvikojut. Valokuva v. 1890.

pauksista huolimatta annettukaan kaupungille. Muuan venäläisen insinöörihallituksen piirustus v. 1876 osoittaa näet, että venäläinen linnoituspataljoona vielä mainittuna vuonna käytti tornia — nimeltään Pietarintorni — asehuoneenaan.

1880-luvulta vuosisadan vaihteeseen kaupunki oli vuokrannut tornin toiminiemi D. Markeloff & Co:lle kauppapuodiksi ja makasiiniksi, ja tänä aikana avattiin suuret ikkunat tornin luoteispuoleen. Muutamia vuosia aikaisemmin olivat tornin juurelle syntyneet kaikille vanhemmille viipurilaisille tutut kahvikojut, jotka taas vuosisadan vaihteen aikoina sieltä hävisivät. Viimeisten vuosikymmenten aikoina on tornia käytetty kaupungin puutarhavälineiden säilytyspaikkana. Vielä niin myöhään kuin vuosisatamme alussa tehtiin yrityksiä — kaikeksi onneksi turhaan — tornin purkamiseksi. — Pyhän Olavin torni ja Pyöreätorni kertoivat vielä itsenäisyytemme aikana perustajistaan ja monisatavuotisesta historiastaan.

Pyöreätornin uudistaminen

Restauroimisesta sanan varsinaisessa merkityksessä ei tässä ole ollut kysymys, sillä torni sisältäpäin on sommiteltu palvelemaan aivan uusia tarkoituksia. Ei ole ollut tarkoitus saattaa tornia entiseen asuunsa, vaikkapa uudistettaessa sitä on säilytetty mahdollisimman paljon sen vanhoja historiallisia muotoja.

Jo kauan oli tämän kirjoittaja kypsytellyt ajatusta Viipurin Pyöreätornin uusimisesta julkiseksi ravintolaksi, ja lopuksi hän yhdessä taiteilija Rurik Lindqvistin ja rakennusmestari Aug. Carlsonin kanssa anoi sekä Viipurin kaupunginvaltuustolta että muinaistieteelliseltä toimikunnalta oikeutta vuokrata torni ja muovata se uuteen tarkoitukseen. Sen jälkeen kun tähän oli periaatteessa suostuttu, alettiin laatia tornin yksityiskohtaisia mittauspii-

Arkkitehti Uno Ullberg (1877—1944).

rustuksia ja Ruotsin matkan jälkeen, jolloin Waasa-suvun aikaiset linnat olivat tutkimuksen kohteina, tehtiin lopulliset uudistuspiirustukset. Tarpeellisen rakennuspääoman keräämistä kohdanneet vaikeudet ehkäisivät kuitenkin sillä kertaa tuuman toteuttamisen. Vasta sen jälkeen kun Viipurin Teknillinen klubi (v. 1922) innostuneesti oli yhtynyt kannattamaan hanketta ja keskuudessaan oli tarkoitusta varten perustanut osakeyhtiön, joka vuokrasi Viipurin kaupungilta tornin kolmeksi kymmeneksi vuodeksi, voitiin suunnitelmaa ryhtyä toteuttamaan. Työt aloitettiin 15.4.1922 ja saatettiin loppuun 18.11.1922, jolloin vietettiin vihkimisjuhla "liehuvin lipuin ja helkkyvin hui-luin". Uusimistyöhön ja täydellisen kaluston hankkimiseen oli käytetty 850.000 markkaa.

Pyöreäntornin uudistaminen tarkoitukseensa sai yleensä kannatusta, joskin on kuulunut vastustaviakin ääniä. Avaamalla siihen mennessä suljettu torni yleisön käyttöön ja muovaamalla huoneita ja sisustussommitelmia, jotka kertoivat kävijälle kaupungin monista ihmeellisistä vaiheista, oli nähdäkseni onnistuttu synnyttämään yleistäkin mielenkiintoa kaupungin vanhaa historiallista menneisyyttä kohtaan, ja näin oli tornikin saanut uuden ja tärkeän merkityksen.

Uusimistyössä on mikäli mahdollista seurattu periaatetta, että tornin ulkomuotoa ja piirteitä ei olisi muutettava. Kuitenkin on tornin laakeaa osaa, joka ennen oli Karjaportille johtavan holvikäytävän kohdalla ja joka on ulkomuureja paljon ohuempi, muuteltu jonkin verran. Uusia aukkoja on tähän tornin osaan, jossa näkyy ovi- ja ikkuna-aukkoja ennenkin muuratun umpeen, avattu ja eräitä on tukittu tai pienennetty. Paksuihin tornimuureihin ei ole aukkoja avattu, mutta eräitä on ikkunapielien kohdalta jonkin verran suurennettu. Tällöin ilmaantui pielissä ennen näkymättömiä, kartiomaisesti muurattuja komeroita, joiden syvyys oli 50—60 sm ja lävistäjä 20—25 sm. Nämä komerot, joiden tarkoituksena arvatenkin oli antaa tykkien jalustoille tukea ja ammuttaessa vastustaa potkaisua, muurattiin jälleen umpeen, kuitenkin siten että niiden olemassaolon voi nähdä. Vain yhdessä ikkunakomerossa ovat nämä syvennykset entisellään. Eräitä aikaisemmin umpeenmuurattuja ampumakomeroita on myös avattu, ja näiden joukossa ovat mm. kaksihaaraiset komerot kirjastossa ja vaatesäilössä. Näyttää siltä, että jonkin aikaisemman restauroimisen yhteydessä monet tornin ampumakomeroista on muurattu umpeen. Nähtävästi tämä on tapahtunut tornin ränsistyttyä tulipalossa ja oltua pitemmän aikaa katotta, koskapa seinäpinta jäljestäpäin muuratun seinän alla on palosta mustunut ja itse muuraus, varsinkin rakennuksen ylimmässä kerroksessa, on suurelta osalta sortunut.

Hopeasalin kaksi ikkuna-aukkoa suurennettiin melko tavalla ja muutamat ensi kerroksen ikkuna-aukot muutettiin oviksi. Muurin sisässä kulkeva kiertoporras oli muurattu umpeen toisen ja kolmannen kerroksen välillä ja sitä avattaessa syntyi ammottava aukko ulkomuuriin. Porras oli näköjään

johtanut edellä mainitun holvikäytävän muureille ja täältä vieressä olevan oviaukon kautta jälleen porrashuoneeseen. Toinen umpeenmuurattu oviaukko osoittaa, että kolmannen kerroksen ja räystään välillä on ollut samanlainen yhteys. Mahdollisesti tämä on johtanut ullakkokerrokseen tai katon räystästä kiertävälle ampumakäytävälle. Maanmittari A. Strengin kartassa v. 1642 olevan perspektiivikuvan mukaan on holvikäytävälle johtavan oviaukon edessä ollut eteinen. Jotta tätä kaunista porrasta jälleen voitaisiin käyttää, oli pakko muodostaa seinän taakse uloke. Portaani viereen tehtiin ylimmässä kerroksessa avotakka, jonka sisus ja savutorvet ovat alkuperäiset. Pääportaan ja ulkomuurin välissä on jokaisessa kerroksessa pienet tilat, arvatenkin vanhat ammusten säilytyspaikat, jotka kuitenkin uusitun suoraan nousevan porrasselinän takia ovat jonkin verran muuttuneet.

Toisen kerroksen lattiavasat on alennettu 20 sm, ja keittiön sekä pesuhuoneen lattiakorkeus on entistä 60 sm alempi. Näitä töitä suoritettaessa tehtiin useita huomioita, mm. etteivät perusmuurit ulotu kiinteään maahan, vaan ainoastaan puolentoista metrin syvyyteen maanpinnan alapuolelle. Löydettiin kattotiilejä, holviripatiilejä, kirveen- ja hakkurinteriä ja syvemmältä poltettuja savikuulia, mitkä kaikki säilytettiin tornin museohuoneessa.

Keskeinen tiilistä muurattu, kahdeksankulmainen sydän, joka ensimmäisen kerroksen katon korkeuteen sulki sisäänsä pyöreän mukulakivistä muuratun pilarin, kannattaa kerroksien välipohjia. Viimeisestä kerroksesta purettiin tämä kahdeksankulmio ja tilalle rakennettiin neljä parittain yhdistettyä toskanalaista pylvästä. Kahdeksankulmio, jota tuli oli näköjään turmelut, oli muurattu tavalliseen kryssiliitokseen tiilistä, jotka ovat muita tornista löytyneitä pienemmät ja vaaleammat. Tästä voitaneen päätellä, että kahdeksankulmio on muita osia nuorempi. Mutta on varsin uskottavaa, että samanlainen tiilipylväs jo aikaisemmin oli verhonnut lyhyttä kivipylvästä, jonka tehtävänä oli ollut vastustaa holvipainetta. Ripatiililöydökset, holvien jätteet toisen kerroksen seinissä ja se, että metrinvahvuisen jätekerroksen alla, kivipylvään päässä löytyi kupariraha kuningatar Kristiinan ajoilta (1640-luvulta) osoittavat, että kahta alinta kerrosta on yhteisesti kattanut sädemäinen kahdeksankulmiosta lähtenyt holvi ja ettei sisempi kivipylväs ole ollut nykyistä mittaansa pitempi. Kolmas kerros ei ollut holvattu, sillä holvinjätteet puuttuivat, mutta sen sijaan tavattiin parrunkiinnikkeitä katon alapuolelta.

Tornin huoneet

Torilta, jolle Karjaportinkatu ja Mustainveljestenkatu aukeavat, on pääsy eteiseen, josta pääporras johtaa ylempiin kerroksiin. Eteisessä, jota käytettiin matkailijatoimistona, ovat lattiat ja portaat vanhaa kalkkikiveä, seinät ohuella laastilla peitetyt ja katto tehty höyläämättömistä laudoista. Takasei-

nän peittää suuri kalkkimaalaus: Viipurin vanha kartta, pääasiallisesti Anders Strengin v. 1642 laatiman kartan mukaelma. Kartassa ei näy linnaa, mutta kylläkin niemellä sijaitseva vanha kaupunki, jota ympäröi Erik Akse-
linpoika Tottin kaupunginmuuri. Muurit kulkivat poikki kallioisen kaupungin-
niemen erottaen kaupungin ulkopuolella avautuvasta autiosta tasangosta. Pohjoisessa, lännessä ja etelässä ne seurasivat aivan rannan ääriiviivaa. Kuvassa näkyy lisäksi kaupungin merkittävimmät rakennukset, kirkko ja molemmat luostarit sekä mahtavat muuritornit. Ylinnä kuvan keskellä näkyy Sarvilinnoituksen tai vallin ja muurin kulmauksessa Viipurin Pyöreätorni. Sen alapuolella on Munkkitorni ja alinna Neuvostorni (nyk. maaseurakunnan kirkontapuli). Kaikkien näiden rakennusten nimet on merkitty karttaan. Kuvaan piirretty asemakaava on Pietari Brahen toimesta toimitettu ns. regulariteetti. Sen päälle on heikommin piirretty toinen, kaupungin vanhin keskialjalta peräisin oleva asemakaava mutkaisine katuineen ja kujineen.

Katon somistukseen on aiheet pääasiassa lainattu turkulaisen professorin Wexionius-Gyldenstolpen runosta: Wiburgo nullum Mars Mercuriusque probatum Ad sua sacra magis duceret esse locum (suomeksi: ettei Mars eikä Mercurius voisi ajatella muuta paikkaa kuin Viipuria pyhäköllensä sopivaksi).

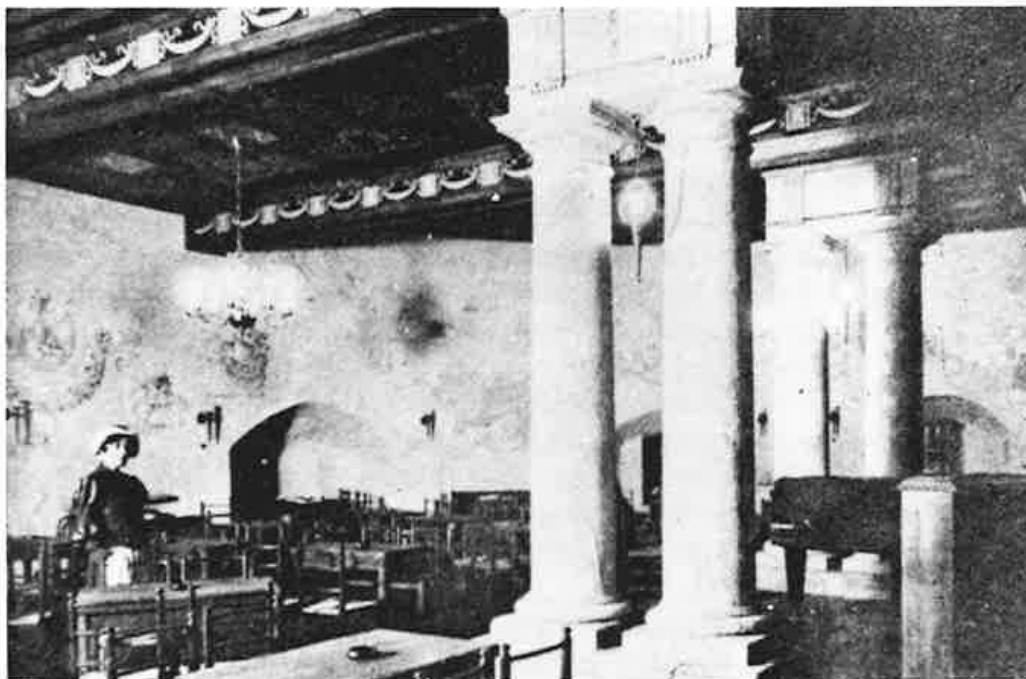
Toisessa kerroksessa on paitsi vaatekomeroa, mukavuuksia ja palveluskunnan oleskeluhuonetta myös kaksi seurusteluhuonetta: renessanssisali ja hopeasali sekä kirjastohuone.

Renessanssihuoneessa on Vaasa-renessanssin sävy, savutetusta ja koristelusta hongasta tehtyine paneeleineen ja kattoineen. Paneelien täytteissä on tunnettujen linnanherrojen ja merkkimiesten vaakunat tai mikäli näitä ei ollut saatavissa — kuten Tyrgils Knuutinpojasta Pietari Brahen aikoihin — heidän sinettinsä. Joukossa on myös Viipurin piispojen Agricolan ja Juustenin vaakunat. Uunikomeron päällä on taiteilija Rurik Lindqvistin maalaama meritaistelu. Rakennusosakeyhtiö Pyramid oli lahjoittanut varat tämän huoneen koristamiseen.

Hopeasali seinäkomeroon sijoitettuine puheenjohtajanistuimineen oli tarkoitettu ja järjestetty kokoushuoneeksi. Se oli sisustettu yksinkertaisesti. Seinät olivat päällystetyt savutetuilla, hillitysti koristetuilla, leveillä honkalankuilla. Katto oli rapattu ja varustettu voimakkaalla listalla. Kattokruunut ja taotut seinävalaisimet oli hopeoitu.

Kirjastohuoneessa, joka oli Teknillisen klubin jäsenille varattu ja rauhoitettu, seiniä peitti raskas barokkimainen paneelikaappi mustaksi petsatusta hongasta. Ilman peitettä oli vain valkoiseksi laastittu ikkunakomero. Komerossa oli pieni takka ja sen edessä penkki loimineen ja tyynyineen, jonka viimeksi mainitun oli valmistanut rouva Ester Lindqvist. Huoneen sisustuksen oli rouva Dagmar Dippell lahjoittanut Viipurin Teknilliselle klubille.

Kolmannessa kerroksessa oli suuri Vaasa-sali pikkupöytineen ja tuoleineen, joihin mahtui 150 henkilöä. Seinät olivat laastitut ja katto Vaasa-aikaisen renessanssin tapaan paneeloitu laudoilla. Katon keskiosa oli somistettu niiden kaupunkien vaakunoilla, joiden kanssa Viipuri ennen muinoin oli vilkkaassa kauppayhteydessä. Sivuosissa oli koristekehyksissä Viipurin linnoitusten bastionien nimet, ja katon pääkannattajat oli somistettu muuritornifriiseillä. Muuripinnoissa oli keveästi maalattuja kuvia kaupungin vanhimmasta historiasta. Uunikomeron kohdalla, katon alla, oli kuvattuna Karjalan apostoli vesteroosilainen piispa Petrus Elavi istumassa kaikessa komedussaan muurista ulkonevalla kivellä. Viereisessä kuvassa hän oli astumassa yhdessä marski Tyrgils Knuutinpojan kanssa maihin (kuvassa kivelle) sille paikalle, jolle linna rakennettaisiin. Tarun ylistämää Viipurin pamausta kuvaa suurehko maalaus: Knut Posse ratsastamassa ilmojen kautta Tukholmaan pyytämään Sten Sturelta oikeutta käyttää noitakonsteja tuhotakseen venäläisten 60-tuhantisen sotajoukon, joka piiritti kaupunkia.

Pyöreäntornin Vaasa-sali.

Pyöreäntornin Vaasa-sali.

Eräällä kaupungin muuritornilla pudistelee Knut Posse säkistä höyheniä, jotka käden käänteessä muuttuivat sotalaivoiksi. Eräässä toisessa muuritornissa räjähtää Possen helvetinkattila valtavalla voimalla ja samassa nousee Andreaxen risti taivaalle enteenä, ja peloissaan kaikista ihmeistä pakenevat viholliset takaisin Moskovaan, joka hämmöttää kauempana. "Moscorum busta Viburgum". Olaus Magnuksen piirros "kauheasti soivasta luolasta" Viipurin ulkopuolella ei puutu kuvakokoelmasta. Seuraavissa sarjoissa on esitetty kreivi Johan av Hoija, Kustaa Vaasa, tornin perustaja, komeudessaan ja linnakkeiden rakentajat Andreas Maalari ja Johan de Mess sarvilinnoituksen malleineen. Suuremmalla seinäpinnalla oli nähtävissä tapainkuvauksia 1600-luvun Viipurista. Siinä esitettiin ns. kollatseja, juominkeja ja kemuja, jotka useasti lopetettiin hurjilla ajoilla, nimeltään grassatim. Tähän samaan seuraan oli ovelasti sijoitettu eräs silloinen tunnettu pormestarikin, jonka pyylevän vatsan muodosti muurinpinnasta ulkoneva kivi. Muuallakin taiteilija on käyttänyt hyväkseen näitä veistokuvalliseen esitykseen innoittavia seinän epätasaisuuksia.

Sen jälkeen olivat kuvattuina Kustaa II Adolfin piirteet ja Pietari Brahe, joka ratsain ilmestyy Viipurin, carelorum celeberrima civitas, yläpuolelle.

Lähempänä uuninurkkausta näkyi Kaarle Knuutinpoika, myöhemmin kuningas Kaarle VIII, Viipurin linnan uljas valtias.

Pylväitten välissä oli orkesterikohoke, ja tarjoilupöydän ääreen oli sovitettuna nykyaikainen ns. lämminpöytä. Paikalla tarjottiin olutta "Wiburger Mumme" tynnyreistä, ja juhlatilaisuuksissa voitiin käyttää itse "helvetinkattilaa", Possen arvostettua kattilaa. Katossa riippui uljas "Wapn von Wiborg" -laiva.

Rautaristikon takana porraskomerossa oli tornin museo. — Kalkkiväriin maalatulla muistotaululla myöhemmin elänyt sukupolvi tahtoi tuoda nuorempien muistiin kaupungin ansiokkaat historioitsijat, joiden teoksista he ovat tietoja kaupungistaan ammentaneet: Wilhelm Gabriel Lagus, Johan Wilhelm Ruuth, Doctarum hederæ præmia frontium.

Alimmassa kerroksessa on eteisen lisäksi talousosasto. Torniravintolan taloudellisen aseman tukemiseksi rakennettiin tornin sivustalle turvekattopeiteinen torikahvila, joka korvasi aikaisemmin puretun kahvikojujonon.

Honkainen puuaines, josta pöydät, penkit ja askelmat sekä hopeasalin paneelit on tehty, oli tuotu Valamon luostarin vanhoista metsistä. Sen oli tornille lahjoittanut puutavaraliike Diesen Wood Co. Pääoven yläpuolelle kiinnitettiin myöhemmin konsuli H. Wahlin lahjoittama kivitaulu ja muurien juurelle istutettiin ampelopsista ja caprifoliumia, jotka vehreydellään elähdyttivät niitä. Lähimmät työtoverini olivat arkkitehti Jalmari Lankinen ja arkkitehti Erkki Väänänen, joka suoritti tornin mittauksen, rakennusmestarit Aug. ja Hugo Carlson, taiteilijat Toivo Viiste (Vikstedt), Waasa-salin koristelija, Bruno Tuukkanen, keskikerroksen, eteisen ja torikahvilan koristelija, Rurik Lindqvist sekä taitelija Paavo Tynell (OY Taito), valaisimien takaja.

Arkkitehti Uno Ullbergin artikkelin Wiipurin Pyöreä torni, joka on painettu Suomen arkkitehtiliiton julkaisussa Arkkitehti 1924, on uusintanut prof. Viljo Nissilä. Sen kuvasto on myös uudistettu.

Pyöreäntornin mainoskilpi.